

Nr 710.

Av fröken Vinge m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 208, angående det administrativa handhavandet av sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna, m. m.

I proposition nr 208 angående det administrativa handhavandet av sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna m. m. framlägges bl. a. förslag till omorganisation av riksförsäkringsanstalten, vilket förslag i huvudsak grundas på ett av förre landshövdingen Karl Levinson den 9 november 1953 avgivet betänkande i ämnet.

I fråga om det framtida personalbehovet hade utredningsmannen funnit, att den för yrkesskadeförsäkringsverksamheten avsedda personalen borde kunna reduceras med lägst 175 befattningshavare, varvid förutsattes att yrkesskadestatistiken skulle ha i stort sett oförändrad omfattning. Riksförsäkringsanstalten hade för sin del hemställt, att personalminskningen på angivna skäl skulle begränsas till 162 befattningshavare. Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund (CST) hemställde i sitt remissyttande över ämbetsverkets utlåtande, att för arbetet med den frivilliga yrkesskadeförsäkringen skulle bibehållas 4 befattningar, som enligt utredningsmannens förslag vore avsedda att indragas.

Departementschefen anför i den i april 1954 framlagda propositionen, att tillräckligt fasta hållpunkter saknas för bedömning av de arbetsuppgifter, som den frivilliga försäkringen kommer att medföra. Han förklarade sig icke beredd att i "detta läge" beräkna några särskilda tjänster för denna gren av yrkesskadeförsäkringen. Vad beträffar försäkringens planläggning, ackvisitionsarbetet m. m. ansåg departementschefen, att hinder inte borde möta för anstalten att genom viss om disposition av personal avdela någon eller några lämpade befattningshavare för dessa uppgifter. Enligt vad vi kunnat inhämta har också under förberedelsearbetet viss om disposition ägt rum, men redan nu torde stå klart att med hänsyn till antalet inkomna förfrågningar ytterligare arbetskraft måste avdelas för dessa uppgifter, icke blott tillfälligt utan även i fortsättningen. Propagandan för de olika formerna av frivillig försäkring, som enligt den av riksdagen under vårsessionen antagna lagen om yrkesskadeförsäkring kunde bli rikt differentierad, måste fortgå om syftet med införandet av dessa nya former — bl. a. försäkring för företagare och kollektiv försäkring genom yrkes- och fackorganisation för dess medlemmar — skall kunna nås.

Rimligtvis borde vid introduceringen av de nya försäkringsformerna särskilda ansträngningar göras för att få denna del av verksamheten så omfattande som möjligt. Den nya lagstiftningens olika försäkringsformer torde dock vara avsedda att komma till användning i vida kretsar. Enligt vår uppfattning bör därför ämbetsverket under återstoden av nu pågående budgetår — för vilket avlöningsmedel torde finnas disponibla — beredas möjlighet att för här berörd verksamhet använda efter årsskiftet övertalig personal i tillräcklig omfattning. Härvid förutsättes, att Kungl. Maj:t i proposition till nästa års riksdag upptager frågan om personalbehovet för den frivilliga försäkringens handhavande till förnyad prövning i mera positiv riktning.

I propositionen föreslås att för de från ingången av år 1954 nytillkomna göromålen med debitering av byggnadsforskningsavgifter tills vidare bör användas en förste kontorsskrivare. Anstaltens förslag att för dessa uppgifter dessutom skulle användas ett kanslibiträde och två kontorsbiträden avstyrkes av departementschefen, som utgår från att anstalten i avvaktan på vidare erfarenhet söker täcka biträdesbehovet genom anlitande av i övrigt tillgänglig personal. Då väl erfarenhet numera vunnits efter snart tio månaders arbete med debiteringarna av dessa avgifter, som hittills endast varit provisoriska och som efter årsskiftet skola regleras definitivt samtidigt som nya provisoriska avgifter äro avsedda att påföras för 1955, bör enligt vår uppfattning ämbetsverket äga möjlighet att på grund av skaderegleringsarbetets kraftiga minskning placera om övertaliga biträden för dessa nytillkomna uppgifter och sålunda i motsvarande grad reducera behovet av entlediganden.

En viss ökning av antalet biträden å försäkringsbyrån föreslås i propositionen på grund av debitering av arbetsgivarbidrag. Man måste emellertid räkna med att även befattningshavare i högre lönegrad behöver anlitas vid den granskning, som skall ske av de ömsesidiga försäkringsbolagens debitering av arbetsgivarbidrag. Ett inte oväsentligt behov av extra personal uppstår vidare under *hela* år 1955, enär debiteringsarbetet detta år skall avse dels slutreglering av 1954 års försäkringsavgifter efter de gamla debiteringsgrunderna, dels debitering för år 1955 av de nya försäkringsavgifterna med arbetsgivarbidrag, varvid 1954 års yrkesskadeförsäkringslag skall tillämpas. Ett dubbelt debiteringsarbete måste sålunda förekomma. Slutligen bör nämnas, att debitering av arbetsgivarbidrag för statliga verk och inrättningar tillkommer som ny arbetsuppgift fr. o. m. nästa år. Tidigare har nämligen staten som arbetsgivare varit befriad från avgifter enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

I fråga om erforderligt antal befattningshavare å första skaderegle-

ringsbyrån har utredningsmannen föreslagit tolv, under det att riksförsäkringsanstalten ansett femton som behövliga. Departementschefen har med hänsyn till intagen ståndpunkt i fråga om prövningen av de s. k. beredskapsanmälningarna icke funnit det erforderligt att beräkna mer än tio tjänstemän och sålunda föreslagit en ytterligare minskning av antalet byråsekreterare (amanuenser) med två utöver vad utredningsmannen för sin del förordat.

Med hänsyn till vikten av att samordningen mellan sjuk- och olycksfallsförsäkringen, som träder i kraft vid nyår, för de yrkesskadade tillämpas så smidigt som möjligt, torde försiktigheten bjuda att utredningsmannens beräkningar av personalbehovet följas åtminstone till en början. Det kan då ifrågasättas om icke två övertaliga kontorsskrivare skulle kunna övergångsvis tagas i anspråk som reservpersonal för detta ändamål. Hittills ha nämligen vissa kontorsskrivare, enligt vad vi inhämtat så gott som ständigt innehåft vikariatsförordnande som byråsekreterare.

Departementschefen har framhållit, att de befattningshavare, som tillföras den med personal knappt tillmätta tillsynsdelen av ämbetsverket, måste ha erforderliga förutsättningar att kunna fullgöra de i verksamheten ingående arbetsuppgifterna. Härigenom skulle ett avsteg tagas från principen, att tjänstemännen inom anstalten i dess helhet nu skulle beredas möjligheter att erhålla tjänster inom den framtida organisationen. I detta sammanhang vilja vi emellertid fästa uppmärksamheten på att den av Kungl. Maj:t tillsatta nämnden för omplacering av personal hos riksförsäkringsanstalten m.m. i en den 25 september 1954 till riksförsäkringsanstalten ställd skrivelse bl. a. anfört följande: "Ett ytterligare stöd för uppfattningen att personal från de av indragning berörda delarna av ämbetsverket bör få ifrågakomma till befattningar även inom sjukkassebyrån är att befattningshavare, som måste entledigas och alltså skola överföras till arbetsuppgifter inom andra områden av statsförvaltningen eller arbetsmarknaden i övrigt, utan tvivel måste få tillfälle till viss om skolning, innan de med full effektivitet kunna fullgöra nya arbetsuppgifter, och att samma bedömande måste få gälla i fråga om överflyttning till nya arbetsuppgifter inom verket. Detta är heller icke något nytt."

Vidare heter det i nämndens skrivelse: "Nämnden håller alltså före att personal inom sjukkassebyrån kan bära entledigas före befattningshavare inom andra delar av ämbetsverket i samband med omplaceringar. I samband härmed kan det heller icke bära vara uteslutet, att personal från sjukkassebyrån omflyttas till andra delar av ämbetsverket."

Även om det är naturligt att vid den allmänna sjukförsäkringens ikraftträdande söka undvika omplaceringar av specialutbildad arbetskraft, enär

omskolning tar tid och sådan tid saknas, bör dock eftersträvas en rättvis lösning av personalfrågan över verket i dess helhet. Man kan emellertid förutsätta, att de på de nya sjukkassebyråerna ankommande uppgifterna bli avsevärt mera omfattande än vad tidigare räknats med. En förstärkning av personalen å dessa byråer — som ju departementschefen erkänt är knappt tillmätt — blir sannolikt relativt snart erforderlig. I det sammanhanget kunde då den anordningen vidtagas att en dubbling av tjänster — icke endast högre — ägde rum, varigenom en bättre lösning av personalomflyttningsproblemet för verket i dess helhet skulle kunna ernås.

I anslutning till det i propositionen gjorda påpekandet att möjligheten att i vanlig ordning bevilja förtidspension bör beaktas vilja vi uttala den förhoppningen, att vid tillämpning av gällande bestämmelser en relativt generös bedömning skall kunna äga rum, särskilt om det skulle visa sig, att svårigheterna med omplacering bli större än väntat.

Ytterligare anföres i propositionen bl. a. att Kungl. Maj:t vad beträffar den icke-ordinarie personalen bör, när särskilda skäl därtill föranleda, äga rätt medge att befattningshavare under budgetåret 1954/55 med bibehållen lön må placeras på lägre befattning. Med hänsyn till svårigheterna att redan nu kunna bedöma, vilken personal som erfordras under avvecklingsskedet och vid vilken tidpunkt avvecklingen kan beräknas vara genomförd, förutsätta vi, att den föreslagna anordningen utsträcker att avse även nästa budgetår.

Behovet av en sådan anordning har även berörts i riksförsäkringsanstaltens statskrivelse den 31 augusti 1954, vari bl. a. framhålles, att under de närmaste tre åren sammanlagt 32 befattningshavare beräknas uppnå pensionsåldern, att personalen för tillsynsverksamheten är knappt tillmätt och att någon personal för den frivilliga yrkesskadeförsäkringen ej beräknats.

Den i det föregående berörda nämnden för omplacering av övertalig personal har börjat sin egentliga verksamhet, sedan riksförsäkringsanstalten den 29 september beslutat entlediga eller uppsäga för nedflyttning i lönegrad ett stort antal befattningshavare. Det är därför av allra största vikt, att nämnden får tillräckliga befogenheter för att på ett effektivt sätt kunna utföra sitt uppdrag. I annat fall torde arbetet med avvecklingen av den övertaliga personalen icke kunna bedrivas under alla rimliga hänsynstaganden till personalens intressen, något som departementschefen i propositionen särskilt understrukit vikten av. Nämnden bör sålunda icke endast aktivt medverka till omplacering av från ämbetsverket helt entledigad personal utan även verka för överflyttning till annan likvärdig

anställning av sådana befattningshavare, som på grund av indragning av tjänster hotas av icke oväsentliga löneminskningar. Det kan i det sammanhanget även uppkomma ett läge, då ett allmänt rekryteringsstopp till den civila statsförvaltningen måste övervägas, så länge omplaceringsproblem bestå.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställa vi,
att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 208
måtte beakta de i motionen framförda synpunkterna.

Stockholm den 19 oktober 1954.

Margit Vinge.

Jean Braconier.

Sture Henriksson.
